

λούσε διαπίστωση μιας πραγματικότητας, αν ληφθεί από την αγαθή της πλευρά. Το αντίθετο θα ήταν μακιαβελισμός που δεν αποκλείεται.

Αν η υπόθεση αυτή έχεται αληθείας, συνεπάγεται ότι ο Στάλιν πουλούσε για άλλη μια φορά, την πρώτη (1944) φτηνά αλλά τη δεύτερη (1947-1949) πανάκριβα, το ελληνικό 'εργατικό κίνημα'. (Ένα κίνημα που ο σταλινισμός της ηγεσίας του 'έβγαξε μάτι'.) Η υπόθεση ενισχύεται από την απάντηση - αν ελέχθη - του Ζαχαριάδη στους συντρόφους του μετά την ήττα, που αναρωτιόνταν γιατί επέλεξε τον ένοπλο αγώνα, που, χωρίς να έχει εξασφαλίσει επαρκή βοήθεια, ήταν μοιραία η αποτυχία του: "Σύντροφοι, εκτελέσαμε το διεθνιστικό μας καθήκον". Απάντηση που όπως και να την πάρεις είναι ανήθικη, όχι μόνο διότι το κόστος ήταν δυσβάστακτο -πλην των αναρίθμητων θανάτων, χάθηκε η 'αγωγή' ενός από τα μεγαλύτερα αντιφασιστικά κινήματα της Ευρώπης, που υπερέβαινε τις κομματικές προδιαγραφές-, αλλά διότι ένας τέτοιος σκοπός ακύρωνε μια ιδεολογία και τα ηθικά της προτάγματα, με το να την υποβιβάζει στον ρόλο 'ταχυδρόμου' γραμματίων αγνώστου αποστολέα.

Δεν θα βρισκόταν κανείς έξω από την πραγματικότητα αν υποστήριζε ότι εδώ γινόταν ένας αγώνας που (με διαφορετικά 'μέσα' αλλά ίδιους 'σκοπούς') ζητούσαν να τον κερδίσουν τρεις ξένοι άρχοντες. Οι τρεις αυτοί "ευγενείς ξένοι" έπαιζαν τον ρόλο του σκηνοθέτη "δύο" έργων, με ηθοποιούς σε αμφότερα τα έργα Έλληνες -δεν ξέρω κατά πόσον εθελοντές ή στρατευμένους- πάντως αμειβόμενους με ένα ξερό ψωμί. Όταν έπεσε η αυλαία τα μάγια δεν είχαν λυθεί. Και ίσως κάποιοι εξακολουθούν να ζουν υπό τη μαγεία τους. "Είναι κι αυτός ένας τρόπος· νιώθεται", που λέει και ο Καβάφης, αλλά αφήνει απ' έξω την οδυνηρή πραγματικότητα και τις συνέπειές της που μας ακολουθούν ως ερινύες.

Κατά τις δικές μου μετρήσεις, τις οποίες και προφανώς χρεώνομαι, "σε τελευταία ανάλυση" (κατά την αμήχανη φράση του Φρίντριχ Ένγκελς, που έκτοτε θεραπεύει πάσαν νόσον), στον οπωσδήποτε ελληνικό Εμφύλιο (καμιά 'διεθνής ταξιαρχία' δεν ανεμείχθη) παίζονταν ξένα στοιχήματα.

